

Pasi Ilmari Jääskeläinen

**MAGICKÝ
PRŮVODCE
MĚSTEM
POD PAHORKEM**

Nakladatelství Paseka

Přeložil Vladimír Piskoř

Vychází s podporou finské literární agentury FILI.

HARJUKAUPUNGIN SALAKÄYTÄVÄT

Copyright © Pasi Ilmari Jääskeläinen, 2010

Translation © Vladimír Piskoř, 2017

First published by Atena Kustannus, Finland, in 2010.

Published by agreement with the Kontext Agency.

ISBN 978-80-7432-790-2

V Ě N O V Á N Í

Severimu Jimovi, který tou dobou dorazil.

P O D Ě K O V Á N Í

Morfeovi za sny o tajných chodbách.

Facebook je internetová sociální síť, která propojuje přátele, spolupracovníky, spolužáky i běžné známé. Lidé využívají Facebook k udržování sociálních vztahů s přáteli, k ukládání fotek, ke vzájemnému sdílení odkazů a videí, jakož i k bližšímu poznání lidí, s nimiž se setkali. Webová aplikace nabízí uživatelům možnost vytvořit si vlastní uživatelský profil a blog a zároveň komunikovat s přáteli. Facebook je spravován stejnojmennou společností se sídlem v kalifornském městě Palo Alto. Facebook založil v roce 2004 jeho nynější výkonný ředitel Mark Zuckerberg v době svých studií na Harvardu. Facebook má více než 350 zaměstnanců. Vlastníkem webu je Facebook Inc. V červnu 2008 měl Facebook přes 70 milionů aktivních uživatelů a denně na něm přibývalo přibližně 14 milionů nových fotek.

Wikipedie 2009

P R V N Í Č Á S T

V období podzimních dešťů nakupoval šéfredaktor Olli Suominen deštníky a zapomínal je po celém Jyväskylä. Nedopatřením se také stal členem filmového klubu.

Do zimy byla na programu zhruba dvacítk filmových klasik. Na Olliho zapůsobil film Françoise Truffauta *Jules a Jim*, který zhlédl v půlce září. Od té doby se bavil hledáním rysů Jeanne Moreauové u žen, jež vídal na ulici, v nakladatelství a na zasedání církevní rady. Vedle toho ztrácel deštníky, za nejhorších dnů i tři denně.

V říjnu se v redakci zakousl do jablka, při žvýkání usnul a zdál se mu sen, dokud jej nevytrhlo zvonění telefonu. Hovor se týkal účasti na knižním veletrhu v Německu. Venku za oknem se rýsoval mokrý park, jímž chvátaly lidské postavy. Po telefonátu Olli dojedl jablko a snažil se vybavit si sen. Zachytil jen melancholický pozůstatek, týž, který mu ulpíval na myslí už po několik rán.

Duševní rozpoležení dospělo k vrcholu, když toho večera viděl ve filmovém klubu Clémentovy *Zakázané hry*: osiřelé děvčátko a rolnický synek se spřátelí ve válečné Francii a založí hřbitov zvířat. Nakonec se musejí rozejít. Olli se bránil, ale posléze dal slzám průchod.

Později doma se jeho manželka Aino, povoláním učitelka na prvním stupni základní školy a matka, pozastavila nad tím, proč má zarudlé oči. Vymluvil se na vítr, který fičel na vrcholku pahorku Harju.

Členství ve filmovém klubu bylo následkem toho, že si Olli založil facebookový účet. Následků se ovšem objevilo víc. Kdykoliv se pak něco vymklo z kloubů, vytanula mu na mysli vzpomínka:

Je s dědečkem notářem na břehu jezera Tuomio a hází do vody kameny. Vítr odnáší šplouchance nad otevřené jezero, směrem ke vzdáleným loďkám. Olli se klepe zimou, ačkoliv je červenec nebo srpen. Prázdninové dny ubývají a léto se scvrkává v šedý žmolek jako ten pavouk, kterého omylem zabil v dědečkově pracovně.

Dědeček upřeně pozoruje, jak se na hladině šíří kola. Kravata se mu třepotá ve větru. Celý den byl zamklý. Teď se ale pousměje, ukáže na kameny v Olliho ruce a poznamená: „Není tak malého činu, aby neměl větších následků.“

Na konci vzpomínky malý Olli pustí kameny na zem a otočí se na dědečka.

Na Facebooku se Olli ocitl poté, co v létě dostal od kolegy z Berlína e-mail. *Check out my Facebook profile. I set up a Facebook profile with my pictures, videos and events and I want to add you as a friend so you can see it. First, you need to join Facebook! Once you join, you can also create your own profile. Thanks, Dieter.*

Být dosažitelný je v nakladatelské branži nutnost, a tak se Olli zaregistroval a půlku pracovního dne strávil upravováním svého profilu.

Přeskakoval upíří hry, dotazníky veřejného mínění, dětinské testy i virtuální zahrady. Nenadchla ho ani možnost psát svým známým zbytečnosti na zeď či rozesílat fotky jako dárek. On využíval Facebook k vyřizování praktických záležitostí – jako telefonní seznam a komunikační nástroj to byla v internetové době skvělá věc.

Koncem léta obdržel Olli prostřednictvím sociální sítě pozvánku do filmového klubu. Zpráva informovala, že klub

se nachází v Trhové ulici v centru Jyväskylä a funguje ve spodním patře tamější videopůjčovny. Olli se s provozovatelem klubu už několikrát v minulosti setkal. Ten totiž dlouhá léta dělal vikáře v malém středofinském okrese, pak mu připadlo dědictví, načež zanechal práce, vystoupil z církve a založil si videoprodejnu.

Tenkrát Ollimu vysvětloval, že ztratil svou víru, leč Boha opět našel ve filmové klasice.

Copak měl Olli na filmy čas? Ze zvyku si však do kalendáře zapsal datum i adresu, a jak se dalo očekávat, nakonec se tam vydal v domnění, že jde o důležité shromáždění související s činností církevní rady.

Sedadla v potměném sále se plnila. Kroky. Šoupání. Potom: ticho. Byl slyšet dech přítomných, stejně tak i kapky kanoucí na zem z deštníků. Ollimu došlo, že se spletl, a chtěl se zvednout, jenže to už se na plátně rozlilo světlo a sál zaplavily zvuky.

Začal Felliniho *Sladký život*.

Na Valentýna 14. února Ollimu přibyla na Facebooku nová přítelkyně. E-mailem mu přišlo sdělení: *Kerttu added you as a friend on Facebook. We need to confirm that you know Kerttu in order for you to be friends on Facebook.*

Pod odkazem se nacházela nejasná profilová fotka.

Olli měl už 324 facebookových přátel a mizernou paměť na obličej a jména. Kromě nakladatelských a církevních kruhů byl členem i mnoha dalších sdružení či výborů. V podstatě znal stovky, ne-li tisíce lidí, ačkoliv mnozí z nich se navzájem až příliš podobali. Netušil, jestli zná všechny, které na svém facebookovém profilu přijal za přátele. Proto pochopitelně nepoznal ani svou první velkou lásku, která ho teď prostřednictvím sociální sítě našla.

Olli si Kerttu přidal do svých facebookových přátel.

Duben byl uspěchaný. Olli shledával, že se vydávání dětských knížek věnuje na půl plynu. Provinilý pocit mu v břiše způsoboval škruandání, které se na poradách ještě přihořovalo.

Kolegové se tvářili, jako by to neslyšeli. Ideál západní zdvořilosti vyžaduje nevšímat si takových všedních, leč neestetických jevů jako uhrů, vyrážek, zvuků spojených s trávením a přirozených pachů těla. Když se jednou škruandání ozvalo tak hlasitě, že všichni přestali mluvit a obrátili na šéfredaktora upřené pohledy, načež vyděšení vlastní netaktností sklopili zraky, upadl Olli do trapných rozpaků. Skryl se za prsty a předstíral, že si mne čelo.

Za nocí Olliho budívaly záchvaty melancholie. Přes den pak usínal. Jednou o polední pauze usnul u svého psacího stolu. Když se vzbudil, dostal chuť na hrušky. Zvedl se, že si jich pár zajde koupit do obří prodejny potravin Mestarin Herkku na jyväskeylské pěší zóně.

V tu chvíli se ozvalo zaklepaní na dveře. Dovnitř vstoupila redaktorka Maiju Karikková se štosem rukopisů v náruči. Olli si vzdychl a klesl zadnicí zpátky do židle.

Maiju byla pragmatická, bledá blondýna, v botách na podpatku vyšší než Olli, ačkoliv on sám byl dlouhán jako všichni muži jeho rodu. Maiju přešla přes místnost, uvelebila se na židli proti němu, odložila štos na stůl a vzala první desky shora.

Olli se jí zadíval na ruce. Krátké, nenalakované nehty. Prsty dlouhé a štíhlé. On měl ruce jako lopaty. „Intelektuál s rukama dřevorubce,“ žehrala matka před dávnými lety. „Pánubohu nejspíš zničehonic došly vhodné díly.“

Jemu se ale jeho ruce líbily. Viděl v nich citlivou sílu. I Aino ji kdysi vídala.

„Nový díl *Králíčka Emulky*,“ řekla Maiju. „Přišel poštou.“

„Nebude to už patnáctý?“ rozpomínal se a hladil si čelo.

„No, vždyť od té nominace na dětskou Finlandii a po Lydeckenově ceně za nejlepší dětskou knihu jdou dobře na odbyt.“

Olli se pohroužil do zamyšlení. Maiju cosi mumlala, pak se předklonila a nadhodila: „Co říkáš na tohle: *Já mám pi-pinku a ty pindíka...*“

Olli se rozkuckal.

Jako šéfredaktor nakladatelství pracovně dost cestoval a všude se střetával s ženami. Mnohé se mu nabízely. On však pokušení pouštět se do erotických dobrodružství nepodléhal. Představa, že by se měl sblížit s cizím tělem a nacházet v něm všechny ty zvláštní rysy, nedokonalosti a odchylky od normy, ho v podstatě skličovala. Jeho sexuální sny vždy směřovaly k manželčinu tělu, které už znal do nejmenších podrobností, a bylo proto pro jeho prožitek příjemně srozumitelné.

Olli na redaktorku vykulil oči a nedokázal ze sebe nic vypravit.

„Tak jo,“ vzdychla Maiju, když viděla jeho rozpaky, aniž si uvědomila nedorozumění. „Je to zatím jen pracovní název a je jasné, že ho bude nutné ještě dotáhnout. Každopádně tu jde o příručku pohlavní osvěty pro předškoláky, což by se mělo nějak vyjádřit už v názvu.“

Olli se uvolnil a zamyšleně se zadíval na fotografii pověšenou na zdi.

Snímek vznikl přesně v téhle kanceláři. Ukazoval Olliho Suominena v důstojném světle. Černobílý šéfredaktor se tvářil vážně a držel se vzpřímeně. Doma měli Suominenovi obdobnou podobiznu, na té však nebyl Olli, ale otec jeho otce, notář Mauno Suominen, jehož Olli hodně připomínal. Podobnost navíc umocňovalo, že Olli začal nosit brýle s kostěnými obroučkami a ležérní oblek sportovního, leč zároveň kontinentálně elegantního střihu, stejný, jako kdysi dědeček.

Olli zauvažoval, co by si dědeček o téhle dětské knize pomyslel.

Amanda Vuolleová uměla nejen psát, ale i malovat akvarelovými barvami a knihu sama ilustrovala. Maiju vyložila na stůl dva zamýšlené obrázky pro novou knížku, na nichž

nejprve malá králičí slečna ukazovala kocourkovi svou dolní část těla a potom jí kocourek zas ukazoval tu svou. Z autorčina zamženého stylu čišela líbeznost.

Maiju nahlas předčítala z rukopisu:

„Já mám pipinku a ty pindíka,“ řekla Emulka kocourkovi Kájovi a dala mu pusku na tvář. „Já jsem holka a ty jsi kluk. Máš mě rád? Já tě mám ráda. Až budeme dospělí, vezmeme se a budeme mít spolu děti.“

Olli chtěl pronést něco nakladatelského, ale nic ho nenašlo. Zadkem hledal na židli lepší polohu, hřbetem ruky si otřel rty. Cítil svírání v hrudi. V nose mu cukalo. Bojoval, aby umravnil nával citu vyvolaný příběhem lásky malé králičice a kocourka.

Maiju k němu vzhlédla. Olli předstíral, že si odkašlává.

„Jak jsme se domluvili na té zářijové poradě, objednala jsem u Amandy osvětovou dětskou knížku,“ vysvětlila Maiju. „Tohle je výsledek, osvěta. Jo, zní to zvláštně, ale provedla to s dobrým vkusem a podle mě ta knížka bude tutově trhák.“

Olli přikývl, vstal, přesunul se za Maiju, sundal si brýle a rukávem saka si osušil oči.

Koncem pracovní doby se Olli postavil k vysokému tabulkovému oknu. Přitiskl se tváří na zeď a s prsty na okenním parapetu se zadíval ven. Sklo zpuchýřovalo výhled na město, ohýbalo a prodlužovalo světla i lidské postavy.

Oblohu ve tmě kolem sedmnácté hodiny spatřit nešlo, ale podle všeho byla zamračená. Olli zauvažoval, jestli co nevidět nezačne sněžit nebo padat sníh s deštěm. Rozhodl se, že si pro všechny případy vezme s sebou deštník.

Nahlédl do každé redakční místnosti v naději, že nic nebude vyžadovat jeho pozornost. Doma ho čekali u stolu s večeří.

Maijina kancelář i kancelář redakční ekonomky Seiji zely prázdnotou. Ve třetí místnosti seděl Antero, mladý šéf marketingu. Měl uhlazené světlé vlasy a pečlivě zvolené

oblečení: bílou košili, úzkou kravatu a kalhoty od obleku. Připravoval upoutávku na novou knihu pro deník *Helsingin Sanomat*, která musela být do rána hotová.

Na stole byl otevřený kelímek jogurtu. Vedle leželo olízané a pečlivě přeložené víčko. Kdykoliv Antero polkl jogurt, ohryzek mu poskočil nahoru a dolů. Oproti průměru měl štítnou chrupavku mnohem viditelnější. Olliho to občas rozčilovalo. Bylo těžké na ni koukat a ještě těžší nekoukat.

Když si Antero všiml Olliho ve dveřích, ukázal na svůj prsteník a jeho rty vyslovily neslyšnou větu: *Kup kytky*. Antero na prsteníku prsten neměl. Olli ano. Vzpomněl si, že Antera prosil o připomenutí, a tak mu poděkoval a dodal: „Patrně jsi mi zachránil manželství.“

Sešel po schodech, na ulici se zastavil, a než vykročil dál, zaváhal. Asfalt pokrývalo náledí. Na něm by mohl snadno upadnout a dolámat si kosti. Sice si nechal u ševce vylepšit podrážky, ale opatrnosti není nikdy dost.

Uvážlivě našlapoval, ruce držel poněkud od těla a nestaral se, že tak do jisté míry vypadá směšně. Přešel přes Kilpinenovu ulici na pěší zónu a v duchu děkoval městským inženýrům – jejich zásluhou proudila pod chodníkem zpátečka vody dálkového vytápění, a centrum města tudíž i v zimě zůstávalo bez náledí.

Jádro Jyväskylä bylo malé, tvořilo ho prakticky jen několik domovních bloků. Každé odpoledne se tu při návratu z práce rojily davy nervózních a hladových lidí. Ti se mísili se školáky, kteří se na pěší zóně poflakovali kolem náměstí Kompas, ať už na schodech nákupního centra Forum, nebo na prostranství před obchodním domem Anttila.

Občas se na pěší zóně vyskytovali pouliční muzikanti. Dnes měl na nároží Anttily službu odrbaný harmonikář, který hrál závěrečnou píseň z muzikálu *Paraplíčka ze Cherbourgu*. Olli mu hodil do pouzdra dvoueurovou minci. Hraní nabralo na intenzitě. Harmonikář chtěl dát penězům protihodnotu.